

کفت وگو
نیره ساری

پژوهشگر حقوق عمومی مطرح کرد

«تخلف و جرم» انتخاباتی را چگونه سد کنیم

طبق گفته یک پژوهشگر حقوق عمومی در حوزه تخلفات انتخاباتی، قانونگذار باید رفتارهای غیر قانونی را شناسایی کند و حسب مورد جرم‌انگاری یا تخلف‌انگاری صورت بگیرد همچنان روند رسیدگی دقیق و کارآمدی برای برخورد با مجرمان و متخلفان انتخاباتی طراحی شود

چندی پیش هسادی طحان‌نظیف، سخنگوی شورای نگهبان گفت این شورا در نظارت بر انتخابات قوانینی را اجرا می‌کند که خودش به آن ایرادهایی را وارد می‌داند و نیازمند به‌روزرسانی است.

انتقاد سخنگوی شورای نگهبان زوایای مختلفی داشت، از جمله اینکه مهلت‌هایی که در قانون انتخابات تعیین شده منطقی نیست. او می‌گوید وقتی قانون در سال ۸۷ به تصویب رسید، تعداد ثبت‌نام‌کنندگان کم بود، اما حالا ثبت‌نام‌کنندگان از حدود ۴ تا ۶ هزار نفر به ۶۱ هزار نفر رسیده در حالی که مهلت بررسی صلاحیت‌ها ثابت مانده است. شورای نگهبان نگران ضایع شدن حق

کمال کدخدامرادی، دانشجوی دکتری حقوق عمومی دانشگاه امام صادق (ع) و پژوهشگر در یادداشت تخصصی‌ای که در اختیار «جوان» قرار داده است، جرم و تخلفات انتخاباتی در ابعاد مختلفی بررسی کرده است. وی می‌نویسد: بر گزاری سالم و صحیح انتخابات، پیشگیری از فرایات ناسالم بین داوطلبان و طرفداران آنها، جلوگیری از وقوع تخلفات و خطاهای برگزارکنندگان انتخابات و در یک کلام پیشگیری از وقوع هر گونه تخلفات و جرائم انتخاباتی ایجاب می‌کند که اولاً تمام رفتارهای غیرقانونی توسط قانونگذار مورد شناسایی و حسب مورد جرم‌انگاری یا تخلف‌انگاری قرار بگیرد، ثانیاً پاسخ‌های متنوعی اعم از پاسخ‌های کیفری و غیر کیفری مؤثر و متناسب با جرم و تخلف صورت‌گرفته در نظر گرفته شود و ثالثاً روند رسیدگی دقیق و کارآمدی برای برخورد با مجرمان و متخلفان انتخاباتی طراحی شود.

متن کامل را در ادامه بخوانید:

مفهوم انتخابات با مفهوم رقابت برای دستیابی به مناصب عمومی و کسب قدرت سیاسی گره خورده اما مسئله این است که در رقابت‌های انتخاباتی ممکن است افراد و جریان‌های مختلف به دنبال پیروزی از مسیرهایی غیر از جلب خواست و اراده عمومی باشند، از این رو همواره این خطر وجود دارد که عده‌ای بخواهند با توسل به ابزارهای غیرقانونی، رقابت انتخاباتی را ناسالم و از این رهگذر در آرای عمومی اختلال ایجاد کنند و در انتخابات پیروز شوند. از همین رو تمامی نظام‌های حقوقی، متناسب با هنرهای و ارزش‌های اساسی حاکم بر امر انتخابات و با تکیه بر مبانی نظری مورد قبول خود، رفتارهای ناقص صحت و سلامت انتخابات را ممنوع کرده و برای آنها ضمانت‌اجراهی متناسبی در نظر گرفته‌اند. در این راستا قانونگذار عادی جمهوری اسلامی ایران نیز به منظور حراست از آرای عمومی، هر چند اعمال و رفتارهای مخلف انتخابات را در قالب «جرم» یا «تخلف» انتخاباتی با ضمانت‌اجراهایی پیش‌بینی و مراجع رسیدگی‌کننده به آنها نیز مشخص کرده‌ام این در حالی است که رویه قانونگذار در شناسایی رفتارهای مخلف انتخابات تحت عنوان جرم و تخلف انتخاباتی، پیش‌بینی ضمانت‌اجراهی متناسب و مؤثر و شیوه‌های رسیدگی به جرائم و تخلفات انتخاباتی از ابعاد مختلفی محل ایراد و نقد حقوقی است.

از جمله این ایرادات که ضروری بوده در روند اصلاح قوانین انتخاباتی مطرح نظر قرار گیرد، عبارت است از:

۱) مهم‌ترین و اصلی‌ترین اشکال این است که قانونگذار به رغم شناسایی رفتارهای غیرقانونی انتخاباتی تحت عنوان جرم و تخلف، هیچ‌گونه تمیز و تفکیکی بین این دو عنوان صورت نداده است. اشکال دوم این است که جرم‌انگاری یا تخلف‌انگاری جرائم و تخلفات انتخاباتی تحت یک قانون نویسی منطقی و دقیق تنظیم نشده است.

(در این خصوص باید گفت که در کنار رعایت جنبه‌های

ماهو، رعایت اصول، قواعد و موازین شکلی نظیر شیوه استفاده دقیق از الفاظ قانونی و حقوقی در تنظیم و انشای قوانین، در تحقق اهداف مورد نظر قانونگذار و کارآمدی قانون تأثیر تعیین‌کننده‌ای دارد؛ امری که از آن تحت عنوان فن یا «شیوه‌نامه نگارش قانون» تعبیر می‌شود. شایان ذکر است در کشورهای دارای قانونی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و معمولاً هم در مرحله پیشنهاده و تنظیم پیش‌نویس قوانین و در مرحله تصویب نهایی، کمیته‌ای تحت عنوان «کمیته نگارش» متشکل از گروهی کارشناسان خیره‌حقوقی واقعیت است که عدم رعایت موازین و بایسته‌های متنی پیش‌نویس قانون تشکیل می‌شود. این در حالی است که تجربه قانونگذاری در کشور و در موضوع بحث ما وضعیت تنظیم – قوانین انتخاباتی – حاکی از این واقعیت است که در مقام تعیین تخصص‌های لازم برای تنظیم شکلی و عدم‌دقت کافی در نحوه تنظیم متون قانونی باعث ابهام و تفسیر متعارض از قوانین مصوب و تحت نام دیگر مجموعه دیگری از جرائم انتخاباتی می‌توان به صورت پراکنده در متن قوانین انتخاباتی مشاهده کرد که با عنایت به تصریح به جرم بودن آن رفتار یا بر اساس نوع مجازات کیفری در نظر گرفته شده بر آن، جرم‌انگاری آن روشن است اما در فصل مربوط از رفتارهای غیرقانونی انتخاباتی نیز به عنوان تخلفات انتخاباتی وجود دارند که قانونگذار تصریحی به تخلف بودن رفتارهای مزبور نکرده و بر اساس نوع ضمانت‌اجراهی در نظر گرفته‌شده برای آنها، می‌توان به تخلف بودن رفتارهای مذکور پی برد.

۲) مذکور در قوانین مربوط به تخلفات انتخاباتی چهارگانه مقرر شده است، صرف‌فاد در قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری آمده است و در دو قانون انتخاباتی دیگر هیچ‌گونه ضمانت‌اجراهی در نظر گرفته‌شده در دو قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری نیز به طور کامل پیش‌بینی نشده و مواردی از جرائم و تخلفات انتخاباتی فاقد ضمانت‌اجراهی هستند.

۳) شیوه و روند رسیدگی به جرائم و تخلفات انتخاباتی طولانی‌مدت است، به گونه‌ای که معمولاً رسیدگی به بعد از انتخابات موقوف می‌گردد و عملاً جنبه بازدارندگی بر خورد قضایی تحت الشعاع قرار می‌گیرد.

۴) وجود این جرائم و تخلفات انتخاباتی و مدیری آن، مجموعه مقالات همایش پیشگیری از وقوع جرم، تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. (شیخ‌الاسلامی، عباس، پیشگیری از جرائم و تخلفات انتخاباتی و مدیری آن، مجموعه مقالات همایش پیشگیری از وقوع جرم، ۱۳۸۸، ص ۴). وجود این خصوصیات اقتضای کند روند رسیدگی به جرائم و تخلفات به‌تکدام و سریع صورت گیرد تا از این طریق جنبه بازدارندگی بر خوردهای قضایی و غیرقضایی تحقق پیدا کند.

۵) مبتنی بر آسیب‌ها و چالش‌های مطرح در نظام جرم و تخلفات انتخاباتی و در راستای طراحی نظام شناسایی و رسیدگی به جرائم و تخلفات انتخاباتی مطلوب،

افراد است و برای شنیدن نکته یا دفاعیات ثبت‌نام‌کنندگان در انتخابات، به فرصت نیاز دارد. یکی دیگر از موارد اشاره طحان‌نظیف فضای تبلیغات بود که آن را نیازمند به‌روزرسانی دانست و بیان کرد: پس از حدود شش سال از ابلاغ سیاست‌های کلی انتخابات، هنوز اتفاق ملموسی در این باره رخ نداده، البته شورای نگهبان پارسل برای ساماندهی ثبت‌نام‌های ریاست جمهوری و مالک‌های ثبت‌نام‌کنندگان، اقداماتی را انجام داد تا جلوی ثبت‌نام‌های تفریحی را بگیرد و ابهام‌ها بر طرف شود. مجلس هم سال ۸۹ مصوبه‌ای برای شفافیت منابع مالی نامزد‌های انتخابات مجلس داشت که شورای نگهبان در مرحله اول آن را

تأیید کرد اما چون به زمان انتخابات نزدیک بود، فرصتی برای اجرا پیش نیامد. وی ادامه داد: در یکی از بندهای سیاست‌های کلی انتخابات به شناسایی داوطلبان در مرحله ثبت‌نام پرداخته شده است که بر اساس تجربه به باید فرایند پیش‌ثبت‌نام را داشته باشیم. ممکن است برخی افراد شرایط نامزدی در انتخابات را نداشته باشند یا از آن مطلع نباشند و همین باعث می‌شود با رد صلاحیت مواجه شوند. در نتیجه پیش‌ثبت‌نام این مشکل را رفع می‌کند. سخنگوی شورای نگهبان خبر داد: دولت در حال تنظیم لایحه‌ای در مورد انتخابات است و مجلس هم طرحی را در این باره دنبال می‌کند که به نظر می‌رسد مراحل پایانی بررسی را طی می‌کند.

سیاست‌های کلی انتخابات در بندهای ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۱، ۱۲ و ۱۶ به ابعاد مختلف نظام حاکم بر جرائم و تخلفات انتخاباتی نظیر لزوم طراحی نظام مطلوب پیشگیری از جرائم و تخلفات انتخاباتی، لزوم رسیدگی سریع و خارج از نوبت به جرائم و تخلفات، تعیین خصوصیات باعث تمایز این جرائم از سایر جرائم و تخلفات خواهد شد. به طور مثال یکی از تمایزات جرائم و تخلفات انتخاباتی بازه زمانی خاص وقوع این جرائم و تخلفات است، به گونه‌ای که صرفاً در بستر انتخابات، پیشگیری از رقابت ناسالم بین داوطلبان و طرفداران آنها، جلوگیری از وقوع تخلفات و خطاهای برگزارکنندگان انتخابات و در یک کلام پیشگیری از وقوع هر گونه تخلفات و جرائم انتخاباتی ایجاب می‌کند که اولاً تمام رفتارهای غیرقانونی توسط قانونگذار مورد شناسایی و حسب مورد جرم‌انگاری یا تخلف‌انگاری قرار بگیرد، ثانیاً پاسخ‌های متنوعی اعم از پاسخ‌های کیفری و غیر کیفری مؤثر و متناسب با جرم و تخلف صورت‌گرفته در نظر گرفته شود و ثالثاً روند رسیدگی دقیق و کارآمدی برای برخورد با مجرمان و متخلفان انتخاباتی طراحی شود.

کمال کدخدامرادی بعد از بررسی موارد موجود چند پیشنهاد مطرح کرده است که در ادامه می‌خوانید:

تبیین مفهوم جرم انتخاباتی:

۱) جرم انتخاباتی آن دسته از اعمال و رفتارهای (اعم از فعل یا ترک فعل) غیرقانونی انتخاباتی است که ضمن خدشه‌دار کردن نظم حاکم بر یکی از فرایندها و مراحل انتخابات، نظم عمومی و اجتماعی حاکم بر جامعه را مختل می‌کند یا جامعه‌النظر بر خورد شدید یا آنها را دارد و بر این اساس قانونگذار در قوانین انتخاباتی یا به مجرمانه بودن این رفتارها تصریح کرده یا اینکه برای آنها ضمانت‌اجراهی کیفری (مجازات) در نظر گرفته است. در خصوص مفهوم جرائم انتخاباتی باید این نکته مهم را متذکر شد که جرائم انتخاباتی با توجه به مفهوم اصطلاحی انتخابات و کاربرد این اصطلاح به صورت مجموعه عملیات «فرایند‌گونه»، رفتارهای مجرمانه‌ای هستند که ارتکاب آنها در هر یک از مراحل مختلف انتخابات اعم از آغاز فعالیت‌های انتخاباتی تا پایان برگزاری انتخابات و رسیدگی به دعوی انتخاباتی و تأیید نتایج صورت گرفته و به نوعی بخشی از این فرایندهای انتخاباتی را دچار خدشه می‌کند.

تبیین مفهوم تخلف انتخاباتی:

۲) تخلف انتخاباتی آن دسته از اعمال و رفتارهای غیرقانونی انتخاباتی است که با ارتکاب آن، نظم حاکم بر هر یک از فرایندها و مراحل برگزاری انتخابات مخدوش و به همین جهت مرتکب آن مستوجب‌اعمال ضمانت‌اجراهی غیر کیفری می‌شود در توضیح مفهوم تخلف انتخاباتی باید گفت که قانونگذار با هدف انتظام‌بخشی فرایندهای برگزاری انتخابات و به منظور حراست و پاسداری از آرای عمومی، مجموعه‌ای از وظایف و تکالیفی را برای همه نقش‌آفرینان و بازیگران عرصه انتخابات اعم از

داستان حقوقی

پيامک‌های شیطانی

ريحانه گلی پور *

شاکي: آقای قاضي، من تقاضای اشهد مجازات رو برای این مزاحم بی‌آبرو دارم یک ساله تمامه که آب خوش از گلوی ما پایین نرفته... همش دعوا، همش ترس، شوهرم به من شک کرده بود و می‌گفت «حتمراً ابطهای هست که این پیام‌ها رو کسسی برات می‌فرسته!» چند بار تا طلاق پیش رفتیم، روح و روان بچه‌هام آسیب دیده. حتی می‌ترسیدم توی شهر برم. مغازه‌همون رو با کلی ضرر رد کردیم رفت، چون می‌ترسیدم برم مغازه. این همه ضرر روحی و مالی مگه جبران میشه؟! پدرت از همه، نمی‌دونستم از کی می‌ترسم؟! مزاحمت‌های پیامکی ایشون روزگار ما رو سیاه کرده بود، واقعاً اگر پیگیری‌های پلیس فتا نبود، معلوم نبود این نامسلمون تا کی می‌خواست به این مزاحمت‌هاش ادامه بده!

بگو چرا ما با زندگی‌مون این کار رو کردی پسر دایه؟! ما چه هیزم تری به تو فروخته بودیم؟!

قاضي: امروز اینجایی که به من راستش رو بگی، فکر کردی با به شماره بی‌نام و نشون پیام بدی و مزاحم بشی، کسسی پیدات نمی‌کنه؟ انگیزت از این مزاحمت‌ها چی بود؟

متهم: من واقعاً به خاطر این اتفاقی که برای ایشون افتاده ناراحتم، اما من اصلاً کاری نکردم که بخوام توضیحی بدم! آخه چرا باید با زن و دو تا بچه ۱۰ و ۱۴ ساله به همچین کاری کنم؟ دختر عمه تو که من رو خوب می‌شناسی!

قاضي: مگه خط شماره ۹۳۵۰ برای شما نیست؟!

متهم: نه!

قاضي: پس چه جوری با حساب بانکی تو شارژ شده؟!

متهم: خودتون که می‌دونید من کارمند بانک هستم، زیاد پیش میاد که برای مشتری هامون شارژ بگیرم. حداقل کاریه که می‌تونم واسه مردم بکنم، این عیبیه؟!

قاضي: بهت که گفتفم، ما اومدیم اینجا تا باهم رو راست باشیم و من هم تاجایی که بتونم به تو کمک کنم.

متهم: بله همین‌طوره آقای قاضي، من هم دارم طبق فرمایش شما همین کار رو می‌کنم.

قاضي: عجب! پس دقیقاً شماره‌ای رو که شارژ می‌کنی مزاحم‌دختر عمه می‌شی.

متهم: پیش اومده دیگه من هم ناراحتم. هر کمکی که هم از دستم بریاد حاضرم انجام بدم تا اون بی‌همه چیز رو پیدا کنی. می‌خواید ساعت شارژ رو بکید تا قیام‌هایم بانک رو در اختیار تون قرار بدم که بفهمین اون فرد کی بوده؟!

قاضي: خیر، ما کم‌اومون رو ولیدیم و نیازی به کمک شما نیست! تا کم‌به‌بریم جلوتر معلوم میشه، شماره ۹۱۹۰ برای شماست؟

متهم: بله خط خودمه، همین خطیه که شما من تماش گرفتید. حتماً هم استعلام گرفتید و می‌دونید از اول در اختیار خودم بوده.

قاضي: کم‌کم داره جالب میشه، چطور می‌شه این دو شماره ۹۳۵۰ و ۹۱۹۰ اتفاقی توی یک تلفن همراه هم رفتن و تو هم اطلاع ندانستی؟ بکنر تقدیر آدم کار، ارباندازی هستی که گوشیتفم به مشتری‌ها میدی؟! پس خوب، توی این گزارش پلیس فتایی که جلوتفم، اومده کد IMEI گوشی خط ۹۳۵۰ همون کدی هست که خط ۹۱۹۰ هم توی اون گوشی رفته. همین خطی که به اسم خودت هم هست و همین الان هم توی جیبتفم این گزارش حتی روزها و ساعت‌هایی که این خط‌ها روی تلفن همراه شما بوده رو هم به ما داده. جالب شده، نه؟!

متهم: آقای قاضي امکان داره گوشی من شک شده باشه، این دوره زمونه هر چیزی ممکنه!

قاضي (رو به متهم و سا عصبانیت): ما اینجا آدم داشتیم فیلمش رو نشون دادیم دقتفم این من نیستفم! تشریف می‌برند زندان تا یادتون بیاد چه کاری انجام دادن! آگه از همون اول رو راست بودی کمکت می‌کردم و توی مجازات تخفیف می‌دادم. بیرون منتظر می‌مونی تا بیان ببرنت.

پس از خروج متهم، قاضي (رو به شاکي):

من نمی‌دونم که چرا و به چه نیت به همچین کاری رو با شما کرده، فقط با این تجربه ۲۰ ساله کاری، از چشم‌ها و فشارش می‌فهمم این از شدت خجالت و بدخوشینه که حاضر نیست قبول کنه و چشم تو چشم شما به کرده زشتش اقرار کنه! بشیمونه و شرم داره که جلوی شما بگه آره من بودم.

آگه براتون مقدوره ارزش بگذردید...

* کارآموز و کالت

داستانتف

آیایمی دانستید؟

- نوشتن یادگاری روی آثار باستانی جرم محسوب می‌شود.
- افرادی که اموال دزدی خریداری کنند به حبس از شش ماه تا سه سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهند شد.
- اگر فرزند قبل پدر و مادر فوت کند، نوه از پدر بزرگ و مادربزرگ ارث نخواهد برد.
- ارجاع کار اضافه به کارگرانی که کار شبانه یا کارهای خطرناک سخت و زیان‌آور انجام می‌دهند، ممنوع است.
- دیده کودک و بزرگسال (بالغ و نابالغ) در همه حالات یکسان است.
- به کار گرفتن کودکان برای گدایی، جرم است.
- زن به تنهایی و با حضور در دفتر اسناد رسمی می‌تواند مهریه به خود را ببخشد و نیاز به شاهد یا همسرش ندارد.
- شهادت شاهدی که با طرف مقابل در پیونده دشمنی داشته باشد، پذیرفته نیست.
- اگر شوهر به همسرش اجازه خروج ندهد، زن می‌تواند از دادستان در موارد ضروری اجازه خروج بگیرد.
- حتی در صورت داشتن کارت اهدای عضو برای اهدای عضو رضای اولیای دم ضروری است.
- در اختیار گذاری ماشین به افراد زیر ۱۸ سال جرم است.